

2015-02-17

RAPPORT

Fritidsnämnden

Redovisning av besökare på fritidsgårdar 2014

Sammanfattning

Under tiden 1 november 2013 till 31 oktober 2014 har fritidsgårdarna räknat hur många ungdomar i åldern 12 till 18 år som besöker fritidsgårdarna. Under perioden 12 till 18 november 2014 har även alla unika besökare räknats. Besökargruppen på en fritidsgård består av både mer tillfälliga besökare och de som regelbundet vistas på en fritidsgård under flera timmar flera dagar i veckan.

Fritidsgårdarna ska välkomna alla ungdomar och det ska vara enkelt att besöka verksamheten. Man behöver inte tillhöra en viss förening eller ideologi. Man kommer till en fritidsgård när man själv vill och deltar i de aktiviteter man själv önskar. Det finns inga krav på prestationer eller konsumtion. Verksamheten är frivillig, öppen och de som besöker den ska känna sig trygga när de besöker en fritidsgård.

Antalet ungdomar som besöker fritidsgårdarna har minskat, men det som är på fritidsgårdarna är där oftare och under längre tid varje gång de är där. Andelen flickor har ökat betydligt jämfört med tidigare år. Utifrån de redovisade besökstalen kan man anta att verksamheten är bra på att attrahera sina befintliga regelbundet återkommande besökare och att verksamheten har en viktig betydelse för dem som deltar. Samtidigt har verksamheten svårt för att attrahera såväl nya som tillfälliga besökare.

Under mars 2015 kommer en besökarundersökning av genomföras bland dem som besöker fritidsgårdarna för att bland annat se vad som motiverar dem att delta i fritidsgårdsverksamheten och vad besökarna anser kan förbättras. Under hösten 2015 kommer en större fritidsvaneundersökning att genomföras bland ungdomar, där det bland annat kommer frågas bland ungdomar generellt vad de efterfrågar för verksamhet och mötesplatser på den fria tidens arena.

Bakgrund

Fritidsnämnden är en finansieringsnämnd. Detta innebär nämnden ska följa upp de enheter som utför uppdrag åt fritidsnämnden för att säkerställa att dessa utför sina uppdrag utifrån nämndens beslut. Ett av nämndens ansvar är fritidsgårdsverksamhet.

Fritidsgårdsverksamheten följs upp på flera olika sätt. Att räkna antalet ungdomar som besöker fritidsgårdar kontinuerligt är ett sätt att följa upp verksamheten, som ger en kunskap som är värdefull för både strategisk planering och utvecklingsarbetet. Mätningen visar om utförarna genomför verksamheten i enlighet med nämndens beslut. Resultaten kan även stimulera utförarna till en ökad medvetenhet kring sin egen verksamhet och sitt uppdrag från fritidsnämnden.

Mål och nyckeltal

Fritidsnämnden har den 25 januari 2012 fastställt mål och uppdrag samt verksamhetsvolym för fritidsgårdsverksamhet. För fritidsgårdsverksamheten finns även en uppföljningsplan som är fastställd 20 mars 2012.

Vissa av de mål som finns för fritidsgårdar följs upp genom:

- utförarnas egna verksamhetsredovisningar, som lämnas till fritidsnämndens tjänstemannaorganisation i samband med nämndens tertialbokslut,
- Nackanätverkets gemensamma enkätundersökning till besökare, som genomförs på samtliga fritidsgårdar i sex kommuner i under mars 2015,
- verksamhetsbesök av fritidsnämndens tjänstemannaorganisation, som bland annat innehåller fokusgrupper med ungdomar som är aktiva på fritidsgårdar, genomförs under hösten 2015 och
- mätning av antalet ungdomar som besöker fritidsgårdarna.

Mätningen av antalet besökare ger underlag för uppföljning av följande mål och nyckeltal

- Kommunens fritidsanläggningar ska vara välbesökta
- Fritidsgården ska ha ett önskvärt antal besökare och vara efterfrågad av ungdomar, nyckeltal: 15 procent av målgruppen besöker verksamheten minst en gång per vecka
- Verksamheten ska ha både flickor och pojkar som besökare och deltagare i aktiviteter och program, nyckeltal: minst 40 procent av respektive kön

Genomförande

Under tiden 1 november 2013 till 31 oktober 2014 har fritidsgårdarna räknat hur många ungdomar i åldern 12 – 18 år som besöker fritidsgårdarna. En ansvarig fritidsledare per öppet pass har noterat varje besökares i en gästbok eller närvarolista.

Under perioden 12 – 18 november 2014 har även alla unika besökare räknats. Vid det första tillfället en ungdom besökte fritidsgården under denna vecka fick de besvara en kort enkät.

Med svaren på dessa vet vi mera om vilka som besöker fritidsgårdarna. Fritidsledarnas bedömning är att i princip alla ungdomar som besökt fritidsgården denna vecka också svarat på enkäten.

Resultat

Vilka ungdomar besöker fritidsgårdar

Besökargruppen på en fritidsgård består av både mer tillfälliga besökare och de som regelbundet vistas på en fritidsgård under flera timmar flera dagar i veckan. Fritidsgårdarna ska välkomna alla ungdomar och det ska vara enkelt att besöka verksamheten. Man behöver inte tillhöra en viss förening eller ideologi. Man kommer till en fritidsgård när man själv vill och deltar i de aktiviteter man själv önskar. Det finns inga krav på prestationer eller konsumtion. Verksamheten är frivillig, öppen och de som besöker den ska känna sig trygga när de besöker en fritidsgård.

Vissa ungdomar använder fritidsgården som ett ställe av flera att vara på och har fritidsgården som sitt andra vardagsrum. För de mest aktiva besökarna blir fritidsgården med dess fritidsledare en viktig arena för deras fritid och därmed deras välbefinnande och personliga utveckling. Relationen till fritidsledare som vuxna stödpersoner och coacher kan vara särskilt viktig för dessa ungdomar.

För andra ungdomar är fritidsgården mer av ett aktivitetscentrum med möjligheter att delta i olika ledarledda och regelbundet återkommande aktiviteter som de kan delta i under mer fria och spontana former utan att det finns krav på prestationer, regelbundet deltagande eller att man ska betala deltagaravgifter. Även tillgången till olika rum och utrustning där de kan utöva sina fritidsintressen blir viktig för denna kategori ungdomar.

En tredje grupp ungdomar besöker fritidsgårdar vid större arrangemang eller program företrädesvis på fredagar eller vid aktiviteter på skollov. Denna grupp är de som är mer sällan på fritidsgård, men där fritidsgården ändå har en betydelse. Det finns även besökare som enbart kommer in på en fritidsgård vid enstaka tillfällen för att bara vara där, utan att ta del av verksamhetsutbudet eller fritidsledarna, till exempel på väg hem från skolan eller på väg till och från andra fritidsaktiviteter.

Fritidsledarna uttrycker att de finns en stor grupp ungdomar med olika behov av samtal, stöd och coachning av olika slag. En betydande grupp är ungdomar har vissa neuropsykiatriska funktionsnedsättningar. Andra ungdomar kan ha sociala problem och eller bristande socioekonomiska resurser i hemmet. Ytterligare en relativt ny grupp besökare är nyanlända ensamkommande flyktingungdomar.

Hur många ungdomar som besöker fritidsgårdar beror också på hur pass tillgänglig en fritidsgård upplevs vara, vilket utbud som erbjuds, hur ungdomar upplever fritidsledarna som arbetar där och hur verksamheten marknadsförs. Behovet av en öppen

fritidsverksamhet för ungdomar samt behovet att som ung ha relationer till fritidsledare varierar också mellan olika ungdomsgrupper, tider och områden. Motiven till att besöka fritidsgårdar och delta i verksamheten varierar. I vissa områden är det ett större intresse eller större behov av fritidsgårdar än i andra områden

Med bakgrund av detta är det svårt att bedöma vad som är ett rimligt eller önskvärt antal besökare per fritidsgård eller per fritidsledare. Det innebär alltså att det inte är vare sig möjligt eller önskvärt att ange en exakt volym av besökare som ska finnas i verksamheten. Varje fritidsgårds personalgrupp måste därför bedöma vad den anser är ett lämpligt antal besökare utifrån sina specifika besökares behov, antal personal och lokalens storlek och utformning. Fritidsgårdarna redovisar varje år i december vad de anser är ett rimligt antal besökare för dem, utifrån sina förutsättningar, de behov som finns i det området och besökarnas behov.

Oavsett resultatet i denna mätning kan alla fritidsgårdar behöva arbeta med sin marknadsföring och fundera på hur de kan planera för att flera ungdomar ska känna sig tilltalade av verksamheten.

Hur många ungdomar besöker fritidsgårdarna

Verksamheten vänder sig till åldersgruppen 12 – 18 år där skolår 7 – 9 och år 1 på gymnasiet ska prioriteras. Vissa fritidsgårdar bedriver fritidsklubb för åldern 10 – 12 år på uppdrag av närbelägen skola utöver sitt fritidsgårdsuppdrag från fritidsnämnden. Denna verksamhet bedrivs då parallellt med den öppna verksamheten för ungdomar. Vissa fritidsgårdar besöks även av unga vuxna i åldern 18 – 20 år. I denna undersökning har endast besökare i åldern 12 – 18 år räknats med.

Fritidsgårdarna är öppna både på eftermiddagar i anslutning till skoldagens slut och på kvällar. Flertalet fritidsgårdar har i uppdrag att ha öppet 35 timmar i veckan, måndag – fredag, fördelat på fem eftermiddagar och fyra kvällar varav minst en kväll ska vara fredagskväll. Fisksätra fritidsgård har öppet ytterligare en kväll.

Antal unika individer

Utföraren ska aktivt arbeta för att minst 15 procent av de unga i skolår 7 – 9 och 1 på gymnasiet som bor i upptagningsområdet ska besöka fritidsgården efter skoltid minst en gång per vecka under flertalet skolveckor. Utföraren ska arbeta för att ytterligare minst 25 procent av alla ungdomar som bor i upptagningsområdet ska ha besökt fritidsgården efter skoltid vid minst två tillfällen per termin.

Under tiden 12 – 18 november 2014 har 446 olika individer olika ungdomar besökt de sju fritidsgårdarna i Nacka, vilket är en minskning med ca 200 ungdomar jämfört med motsvarande vecka året innan. Antalet ungdomar som besökt fritidsgårdarna denna motsvarar ca procent av Nackas ungdomar i åldern 12 – 18 år. Antalet besökare har

minskat varje år sedan denna typ av besöksmätningar började 2007 då det var 945 ungdomar som var unika fritidsgårdsbesökare.

Fortfarande är det fler pojkar än flickor som besöker fritidsgårdar och deltar i aktiviteterna. Andelen flickor av de unika besökarna var vid fördjupningsveckan totalt 41 procent vilket kan jämföras med 35 procent för året innan. 40 procent av respektive kön har angetts som en önskvärd nivå som respektive fritidsgård har i uppgift att arbeta för att uppnå. Vid årets mätning uppnås detta på fem av sju fritidsgårdar, vilket är en förbättring från året innan då endast tre fritidsgårdar uppnådde detta mål.

Tabell 1. Antal unika individer under fördjupningsvecka i november 2014

Fritidsgård	Antal unika individer 2014	Antal unika individer 2013	Andel flickor 2014	Annat kön eller vill inte ange kön	Fördelning av besökare mellan fritidsgårdar
Älta fritidsgård	65	129	53 %	1,6 %	15 %
Henriksdals fritidsgård	27	34	46 %		6 %
2;ans fritidsgård vid Forum	72	149	48 %	6 %	16 %
Björknäs fritidsgård	65	58	40 %	6 %	15 %
Folkans fritidsgård, Orminge C	124	122	41 %	3 %	28 %
Fisksätra fritidsgård	55	98	34 %	9 %	12 %
Saltsjöbadens fritidsgård	38	80	32 %	3 %	8 %

Hur många besöker fritidsgårdarna i genomsnitt per öppet pass

Antalet besökare varierar över tid. Här redovisas antalet besökare i genomsnitt per månad under 2014. Fisksätra fritidsgård har flest antal besökstillfällen under det gångna året medan Henriksdal har minst.

Nackas fritidsgårdar har öppet både på eftermiddagar direkt efter skolan och på kvällstid. Ungefär hälften av besökstillfällena sker på eftermiddagar direkt efter skolan.

Tabell 2. Antal besökstillfällen i genomsnitt per månad och fritidsgård

		nov	dec	jan	feb	mars	april	maj	sept	okt	genomsnitt 2014	genomsnitt 2013	genomsnitt 2012
Älta	em	36	28	24	29	28	24	28	22	24	27	30	37
	kväll	27	31	25	27	28	26	23	21	25	26	31	49
											53	61	86
Henriksdal	em	9	11	8	10	8	8	7	10	9	9	11	22
	kväll	10	12	11	11	13	10	10	11	12	11	12	15
											20	23	37
2:an	em	24	32	32	44	34	33	34	43	36	35	35	38
	kväll	16	19	26	25	19	18	20	18	20	20	21	15
											55	56	53
Björknäs	em			17	16	18	15	11	27	31	19	22	46
	kväll			12	12	12	10	9	11	11	11	13	18
											30	35	64
Folkan	em	21	26	23	23	21	29	25	32	36	26	25	27
Orminge	kväll	30	35	31	28	25	29	28	33	30	30	27	17
											56	52	44
Fisksätra	em	20	17	16	17	15	25		27	21	20	20	13
	kväll	29	35	55	34	64	44		50	52	45	36	43
											65	56	56
Saltsjö- baden	em			17	21	17	14		10	15	16	25	40
	kväll			18	20	25	25		16	24	21	23	32
											37	48	72

Totalt sett har alla fritidsgårdar tillsammans haft i genomsnitt 316 besökstillfällen per dag

När och hur ofta är ungdomarna på fritidsgårdarna

Färre ungdomar besöker fritidsgårdarna och deltar i verksamheten, men de som deltar gör det oftare och tiden de tillbringar på fritidsgårdarna har ökat. Flertalet av fritidsgårdsbesökarna, 73 procent, är på sina fritidsgårdar minst två timmar eller mer varje gång de besöker sin fritidsgård. Nästan lika stor andel av ungdomarna, 70 procent av dem besöker fritidsgårdar, gör detta minst 2 gånger per vecka eller mer. Detta är en ökning jämfört med 2013.

På sex av sju fritidsgårdar är 40 procent av besökarna eller fler på fritidsgården tre timmar eller längre när de är på fritidsgården.

De fritidsgårdar som har högst andel besökare som är på sina fritidsgårdar under kortare tid än två timmar finns på 2;ans fritidsgård (32 procent), Björknäs (35 procent), Folkan (41 procent) och Fisksätra (36 procent).

Tabell 3. Hur länge brukar ungdomarna vara på en fritidsgård varje gång?

Fritidsgård	Tre timmar eller längre	Minst två timmar men mindre än tre timmar	Minst en halvtimme och mindre än två timmar	Max en halvtimme eller kortare tid
Älta fritidsgård	47 %	23 %	23 %	2 %
Henriksdals fritidsgård	42 %	37 %	17 %	
2;ans fritidsgård vid Forum	46 %	18 %	29 %	3 %
Björknäs fritidsgård	45 %	20 %	35 %	
Folkans fritidsgård, Orminge C	27 %	26 %	30 %	11 %
Fisksätra fritidsgård	40 %	23 %	32 %	4 %
Saltsjöbadens fritidsgård	52 %	20 %	28 %	

Tabell 4. Hur ofta är ungdomarna på fritidsgård

Fritidsgård	Tre dagar i veckan eller mer	Två dagar i veckan	Högst en gång i veckan	Högst tre ggr i månaden eller mindre	Första besöket denna vecka
Älta fritidsgård	41 %	33 %	3 %	12 %	11 %
Henriksdals fritidsgård	58 %	25 %	4 %	8 %	5 %
2;ans fritidsgård vid Forum	40 %	28 %	21 %	8 %	3 %
Björknäs fritidsgård	45 %	37 %	7 %	11 %	
Folkans fritidsgård, Orminge C	34 %	17 %	17 %	21 %	11 %
Fisksätra fritidsgård	62 %	15 %	8 %	10 %	5 %
Saltsjöbadens fritidsgård	57 %	30 %	5 %	8 %	

Hur gamla är ungdomarna som besöker fritidsgårdarna?

Den del av fritidsgårdsverksamheten som finansieras av fritidsnämnden ska vända sig till åldersgruppen 12 till 18 år, där skolår 7 till 9 och första året på gymnasiet ska prioriteras när det gäller öppettider och utbud av aktiviteter och program. På Björknäs och Saltsjöbadens fritidsgårdar är en stor andel av besökarna från skolår sex och på dessa fritidsgårdar är också andelen av den primära målgruppen mindre än 50 procent. En stor andel gymnasieelever i år två och tre finns på Folkans, Fisksätra och Saltsjöbadens fritidsgårdar medan knappt finns några gymnasieelever alls på Älta fritidsgård.

Yngst är besökarna på Björknäs fritidsgård där 48 procent av besökarna går i skolår sex. De äldsta besökarna finns på Folkans fritidsgård i Orminge (23 procent går i skolår 2 och 3 på gymnasiet), Fisksätra (21 procent) och Saltsjöbaden (22 procent).

Tabell 5. I vilket skolor går fritidsgårdsbesökarna

Fritidsgård	Skolor 6	Skolor 7 – 9 och år ett på gymnasium	År två och tre på gymnasium
Älta fritidsgård	11 %	87 %	2 %
Henriksdals fritidsgård	4 %	79 %	17 %
2:ans fritidsgård vid Forum	24 %	65 %	11 %
Björknäs fritidsgård	48 %	45 %	8 %
Folkans fritidsgård, Orminge C	11 %	66 %	23 %
Fisksätra fritidsgård	13 %	66 %	21 %
Saltsjöbadens fritidsgård	30 %	49 %	22 %

Var bor de ungdomar som besöker fritidsgårdar?

Besökarna till Älta, Henriksdals och Fisksätra fritidsgårdar kommer främst från närområdet. 2:ans besökare bor utspridda i hela kommunen vilket kan bero på att skolorna som ligger nära 2:an har elever från hela kommunen och att många som besöker det centrala idrottsområdet samtidigt besöker 2:an. En del av Saltsjöbadens fritidsgårds besökare bor i Fisksätra. Folkans fritidsgård i Orminge är den fritidsgård som har störst andel besökare, 19 procent, som bor i annan.

I vissa områden är det ett större intresse eller större behov av fritidsgårdar än i andra områden. I områden där det är nära till fritidsgården och där det är en hög andel unga med lägre socioekonomiska resurser är närmare 25 procent besökare på fritidsgård. I områden med tillgång till fritidsgård och medelnivå av socioekonomiska resurser är 8 till 15 procent av ungdomarna besökare på fritidsgård. I områden med hög tillgång till socioekonomiska resurser och längre avstånd till närmaste fritidsgård är 2 till 4 procent besökare på fritidsgård.

Flest fritidsgårdsaktiva bor det i Orminge, Fisksätra och Älta.

Tabell 00. Var bor de ungdomar som går på fritidsgård

Ort	Älta	Henriksdal	2:an	Björknäs	Folkans Orminge	Fisksätra	S-baden
Älta	94 %		15 %			2 %	
Henriksdal, Saltsjökvärn, Finnboda, Danviken Kvarnholmen		81 %	1 %			2 %	0 %
Hästhagen, Sickla strand, Finntorp, Alphyddan, Talliden, Ekudden, Tallbacken och Nysätra			7 %	3 %	1 %		
Järla sjö, Nacka centrum, Lillängen, Storängen, Nacka strand, Jarlaberg, Skogalund			40 %		1 %		
Ekängen, Saltsjö-Duvnäs, Saltängen, Ektorp, Skuru, Duvnäs			8 %	3 %	1 %		
Björknäs, Eknäs, Kocktorp, Tollare, Hjortängen			8 %	63 %	6 %		
Lännersta, Dalkarlsområdet, Boo gård, Gustavsvik, Eriksvik, Kil, Insjön	2 %		1 %	11 %	12 %		
Orminge, Källvägsområdet, Mensättra, Rensättra, Kummelnäs, Krokhöjden				11 %	66 %		
Fisksätra med Fiskarhöjden och Fågelhöjden			4 %	2 %		87 %	41 %
Saltsjöbaden			7 %	3 %	1 %	8 %	54 %
Värmdö			10 %	3 %	3 %		
Tyresö	1 %				1 %		
Södermalm	1 %		1 %	2 %	1 %		
Annan plats, inte i Nacka kommun	1 %	19 %	4 %		7 %	2 %	5 %

Diskussion

Det är inte enkelt att avgöra vad som är ett önskvärt antal besökare i en öppen verksamhet för att den ska upplevas som acceptabel både ur ett kvalitativt perspektiv och ett kostnadseffektivt perspektiv. Fritidsnämndens anläggningar och verksamheter ska vara både välbesökta, vara trygga för besökarna och deltagarna samt upplevas som kvalitativa när det gäller tillgänglighet, funktionalitet, personalens bemötande, personalens kompetens och möjligheterna till inflytande och delaktighet.

Om en fritidsgård har så pass många besökare så att fritidsledarna inte har möjlighet att se och bekräfta ungdomarna och deras behov är förutsättningarna att uppnå önskvärt resultat sämre. Men om det är för få ungdomar som tar del av verksamheten finns det också skäl för att studera vad de finns för orsaker till att ungdomar väljer bort verksamheten.

Antalet ungdomar som besöker fritidsgårdarna har minskat, men det som är på fritidsgårdarna är där oftare och under längre tid varje gång de är där. Andelen flickor har ökat betydligt jämfört med tidigare år. Utifrån de redovisade besökstalen kan man anta att verksamheten är bra på attrahera sina befintliga regelbundet återkommande besökare och att verksamheten har en viktig betydelse för dem som deltar. Samtidigt har verksamheten svårt för att attrahera såväl nya som tillfälliga besökare.

Under mars 2015 kommer en besökarundersökning av genomföras bland dem som besöker fritidsgårdarna för att bland annat se vad som motiverar dem att delta i fritidsgårdsverksamheten och vad besökarna anser kan förbättras. Under hösten 2015 kommer en större fritidsvaneundersökning att genomföras bland ungdomar, där det bland annat kommer frågas bland ungdomar generellt vad de efterfrågar för verksamhet och mötesplatser på den fria tidens arena. Då kommer även ungdomar som inte besöker fritidsgårdar kunna lämna synpunkter på verksamheten. Med dessa två kommande undersökningar kommer det att finnas ytterligare kunskap som kan användas för arbetet med att utveckla verksamheten.

Kultur- och fritidsenheten kommer i dialog med utförarna arbeta med frågan om hur fritidsgårdarna kan attrahera ytterligare ungdomar med sin verksamhet och hur resurser, som fritidsledare och lokaler, kan användas för att få ett mer effektivt resursutnyttjande.

kultur- och fritidsenheten

Thomas Sass
utvecklingsledare fritid